

การบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

MONASTERY CONSTRUCTION AND RENOVATION MANAGEMENT
AT BAN NA SAN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระครูสมุห์โกศล พุทฺธสโร, พระสุธีวีรบัณฑิต (โช้ว ทสสนีโย)

Phrakru Samu Koson Baddhasilo, Phraudomsitthinayok (Cho Thassaneeyo)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: beesweet2442@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาบริบทของการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3. นำเสนอการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการดำเนินการระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาบริบท ปัจจัย และแนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มประชากร 129 รูป และการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรและงานสาธารณูปการของวัดอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารบุคลากร และการดูแลศาสนสมบัติของวัด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรทั้ง บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพของการบริหารงานได้ถึง 86.2% แนวทางการบริหารจัดการงานสาธารณูปการแบ่งเป็น 3 ด้านหลัก การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ มีการวางแผน ควบคุมคุณภาพ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมการพัฒนาวัด มุ่งสร้างบรรยากาศที่สงบ เหมาะกับการปฏิบัติธรรม และพัฒนาระบบสารสนเทศการดูแลศาสนสมบัติ วัดแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ จัดทำบัญชีโปร่งใสและ

ใช้เทคโนโลยีตรวจสอบทรัพย์สินนอกจากนี้ การบริหารจัดการทรัพยากรยังเน้น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการโดยรวมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาวัดและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: การบริหารจัดการวัด; งานสาธารณูปการ; ทรัพยากรวัด

Abstract

This research aims to: 1. study the context of public utilities management in temples in Ban Na San District, Surat Thani Province, 2. examine the factors influencing the management of public utilities in these temples, and 3. propose management strategies for enhancing public utilities in temples within the district. A mixed-methods research approach was employed, combining quantitative and qualitative methodologies. The quantitative study involved a sample of 129 monks, while the qualitative study included in-depth interviews with key informants.

The findings revealed that the overall perception of monks regarding resource and public utilities management in temples was at a high level. The highest-rated aspects were personnel management and temple property maintenance, while the lowest-rated aspects were equipment management and temple construction and restoration. The study identified key factors influencing public utilities management, including personnel management, budget management, equipment management, and overall administrative management. These factors collectively predicted 86.2% of the effectiveness of public utilities management. The management of public utilities in temples can be categorized into three main areas: 1. Temple Construction and Restoration This involves clear planning, quality control, and community participation, along with post-project evaluations. 2. Temple Development This focuses on creating a peaceful and suitable environment for religious practices, enhancing landscape design, and improving information systems for better accessibility. 3. Temple Property Maintenance Responsible personnel are appointed to oversee assets and finances, ensuring transparency in accounting and utilizing technology for asset monitoring. Additionally, resource management in temples emphasizes four key aspects: personnel

management, budget allocation, equipment management, and overall administration. These approaches aim to enhance temple development efficiency and ensure long-term sustainability.

Keywords: Monastery Management; Construction and Renovation; Resource Management

บทนำ

การสาธารณูปการในพระพุทธศาสนาเริ่มขึ้นตั้งแต่พุทธกาล โดยมีการถวายวัดและสร้างเสนาสนะเพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระธรรม ตัวอย่างสำคัญคือ นางวิสาขามหาอุบาสิกาที่สร้างวิหารบุพพาราม (พระเทพญาณมหามุนี (ไชยบูลย์ ธมฺมชโย), 2566) ให้เป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้าและพระภิกษุสงฆ์ พร้อมระบบการก่อสร้างที่มีประสิทธิภาพด้วยความร่วมมือของพระมหาโมคคัลลานะ งานสาธารณูปการเป็นหน้าที่สำคัญของเจ้าอาวาส (กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา, 2545) ซึ่งรวมถึงการพัฒนาและบูรณปฏิสังขรณ์วัดให้เป็นสถานที่สำคัญของชุมชน ทั้งในด้านการศึกษา ศิลปะวัฒนธรรม และจิตใจ บทบาทของวัดในสังคมไทยในอดีต วัดมีบทบาทสำคัญหลายด้าน นอกจากเป็นศูนย์กลางทางศาสนาแล้วยังเป็นสถานศึกษา สถานพยาบาล และสถานที่พบปะของชุมชน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบทบาทของวัดลดลงเหลือเพียงสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น สาเหตุหลักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนห่างไกลจากวัดมากขึ้น (ประเวศ วะสี, 2545) อีกทั้งปัญหาด้านการบริหารวัดที่ขาดระบบระเบียบ ขาดแผนงานที่ชัดเจนส่งผลให้ประชาชนขาดศรัทธาปัญหาในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการคณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 22 วัด และ 4 ที่พักสงฆ์ (เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร, 2566) การบริหารงานสาธารณูปการยังมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ขาดความรู้ความสามารถของเจ้าอาวาสในการบริหารงานสาธารณูปการ การก่อสร้างขาดแผนงานที่ชัดเจน ไม่มีแผนผังวัดที่เป็นระบบ ขาดการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสม การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานขาดการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชน ขาดความร่วมมือระหว่างวัดต่าง ๆ และเกิดความขัดแย้งในการบริหารจัดการ

เกี่ยวกับการพัฒนางานสาธารณูปการของวัดในจังหวัดพะเยา พบปัญหาหลัก 8 ด้าน ได้แก่ 1. งบประมาณ 2. การก่อสร้าง 3. อนุรักษ์ศิลปกรรม 4. ขาดทักษะและประสบการณ์ 5. ขาดการมีส่วนร่วม 6. ขาดความเชื่อถือ 7. ขวัญกำลังใจในการทำงาน และ 8. การวางแผนพัฒนา (ใจ บุญชัยมิ่ง, 2556) ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับ

สภาพการณ์ของวัดในอำเภอบ้านนาสาร แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานสาธารณูปการ พัฒนาความสามารถของเจ้าอาวาสและพระสงฆ์ โดยจัดอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานวัด ปรับปรุงแผนงานการก่อสร้าง ให้มีระบบวางแผนที่ชัดเจน จัดระเบียบโครงสร้างองค์กรภายในวัด ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมดูแล โดยให้เจ้าคณะตำบลและอำเภอมิบทบาทมากขึ้น ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวัดต่าง ๆ เพื่อลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข แนวทางที่เหมาะสมคือการพัฒนาองค์ความรู้ของพระสงฆ์ ปรับปรุงแผนงานการก่อสร้างและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวัดและชุมชน เพื่อให้วัดสามารถดำรงบทบาทสำคัญในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อนำเสนอการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 189 รูป (เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร, 2566)

2.2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 129 รูป

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มพระสงฆ์ฆาธิการ จำนวน 4 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการทางด้านการบริหารจัดการ จำนวน 2 รูปหรือคน 3. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 4. กลุ่มกรรมการวัด จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 187 รูป

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 10 รูปหรือคน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มพระสงฆ์ฆาธิการ จำนวน 4 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการทางด้านการบริหารจัดการ จำนวน 2 รูปหรือคน 3. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 4. กลุ่มกรรมการวัด จำนวน 2 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

5.2 นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น และเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.3 วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

5.4 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปแบบการเรียบเรียงต่อไป สรุปความเรียงและตารางความถี่

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารบุคลากร 2. ด้านการบริหารงบประมาณ 3. ด้านการบริหารวัสดุ

อุปกรณ์ และ 4. ด้านการบริหารจัดการ ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารบุคลากร	4.08	0.634	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.70	0.779	มาก
3. ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์	3.58	0.796	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.04	0.768	มาก
รวม	3.85	0.610	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.610) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารบุคลากร ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.634) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.768) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.796) ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ด้าน คือ 1. ด้านการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ 2. ด้านการพัฒนาวัด และ 3. ด้านการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

การบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัด ในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์	3.85	0.680	มาก
2. ด้านการพัฒนาวัด	3.89	0.724	มาก
3. ด้านการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด	3.89	0.738	มาก
รวม	3.87	0.531	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.531$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.738$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาวัด ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.724$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ($\bar{X}=3.85$, $S.D.=0.680$) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สมมติฐานที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากร 4 M's ประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1. การบริหารบุคลากร 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และ 4. การบริหารจัดการ อย่างน้อย 1 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารบุคลากร การบริหารงบประมาณ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปรแล้ว สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใดและมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตามพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารจัดการ การบริหารบุคลากร และการบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ 0.862 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.743 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.735 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ 0.273 แสดงว่า การบริหารจัดการทรัพยากร สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ร้อยละ 86.2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงบประมาณ สามารถทำนายการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ร้อยละ 34.6 การบริหารจัดการ สามารถทำนายการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ร้อยละ 32.3 การบริหารบุคลากร สามารถทำนายการบริหาร

จัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ร้อยละ 23.3 และการบริหารวัสดุอุปกรณ์ สามารถทำนุบำรุงการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ร้อยละ 14.7 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการทรัพยากรของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่า วัดมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานจัดแผนงาน และมอบหมายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบไว้ชัดเจน วัดมีการบริหารงบประมาณสาธารณูปการของวัดด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ วัดมีการดูแลรักษาและซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องงานสาธารณูปการให้อยู่ ในสภาพพร้อมใช้เสมอ และวัดมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการ สาธารณูปการเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวิมลปทุมานุกูล (จิรศักดิ์ ชยเมธี) (267) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลัก 5 ส. ของวัดในอำเภอ เมือง จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลัก 4M ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า อยู่ในมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 3 ด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านบุคลากรวัด มีบุคลากรในการวางแผนดำเนินงานโครงการ 5 ส. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านงบประมาณวัดมีงบประมาณเพียงพอต่อการจัดทำโครงการ 5 ส. ด้านวัสดุสิ่งของและอุปกรณ์วัดมีการจัดการกับวัสดุสิ่งของที่ไม่ใช้ และด้านการบริหารจัดการ วัดมีการควบคุม กำกับดูแลองค์กรอย่างใกล้ชิด อยู่ในระดับมากเหมือนกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรมีผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการบริหารจัดการทรัพยากรสามารถทำนุบำรุงการบริหารงานสาธารณูปการ ได้ถึง 86.2% แยกตามด้านพบว่า การบริหารงบประมาณสามารถทำนุบำรุงได้ 34.6 การบริหารจัดการ 32.3% การบริหารบุคลากร 23.3% และการบริหารวัสดุอุปกรณ์ 14.7% ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่าการบริหารงบประมาณ เป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยให้การบริหาร จัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสารประสบความสำเร็จ ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณ และการใช้จ่ายในงานสาธารณูปการจึงควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรก ในขณะที่การบริหารทรัพยากรด้านอื่น ๆ ควรได้รับการพิจารณารองลงมา โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งอาจมีอิทธิพลน้อย ที่สุดในการผลักดันงานสาธารณูปการให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

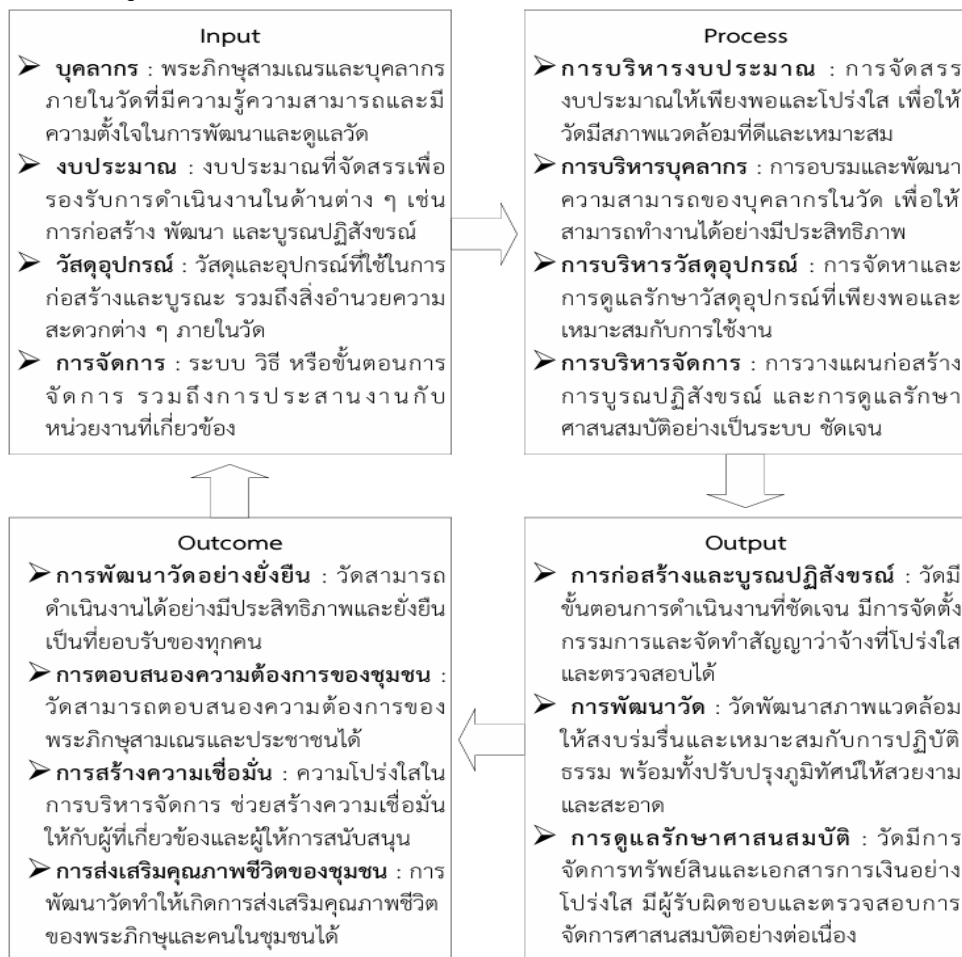
พระสมุห์อุเทน สุทธิจาโค (2567) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของ เจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับสูง มาก ($r=0.773^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านบำรุงรักษาวัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($r=0.654^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. หลักการ บริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ในวัด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.498^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 4. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้า อาวาส ด้านอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหาร จัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($r=0.591^{**}$) จึงยอมรับ สมมติฐานการวิจัย 5. หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ด้านให้ความสะดวกตามสมควร ใน การบำเพ็ญกุศล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($r=0.709^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1. การบริหารจัดการทรัพยากรของวัด คือ บุคลากร ได้แก่ วัดมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม และอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับชุมชน งบประมาณ ได้แก่ วัดมีการควบคุมค่าใช้จ่ายให้โปร่งใสและคุ้มค่า โดยติดตามผลการใช้จ่ายอย่าง สม่าเสมอ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ วัดมีการกำหนดระเบียบการเบิกจ่ายและตรวจสอบวัสดุให้คงสภาพดี พร้อมใช้เทคโนโลยีในการติดตามการจัดการ ได้แก่ วัดมีการวางแผนและติดตามการดำเนินงาน พร้อมประสานงานกับภาครัฐเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับพระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวัฒนโน (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึง ประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ เสนาสนะที่พึง ประสงค์ของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านจุดแข็ง คือ การพัฒนาการบริหาร จัดการเสนาสนะของวัดให้เหมาะสมกับความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกาย การก่อสร้างเสนาสนะ ของวัดต้องให้ถูกหลักสุขาภิบาลด้านที่อยู่อาศัยทั้ง 4 ด้าน เจ้าอาวาส กรรมการ

วัด ไวยาวัจกรวัด และ ผู้นำชุมชนในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมในการเสนาสนะของวัด การสร้างเสนาสนะของวัดนั้นจะต้อง คำนึงถึงให้เหมาะสมกับสมณสาธูปของพระภิกษุสามเณร การดูแลรักษาศาสนสมบัติ ได้แก่ ครัว มีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินและบัญชีที่โปร่งใส พร้อมการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และใช้เทคโนโลยีใน การติดตามทรัพย์สิน รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วัดควรมีการวางแผนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและกระจายงานให้เหมาะสมกับบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้การดำเนินงานสาธารณูปการเป็นไปอย่างมีระเบียบและสามารถ รองรับความต้องการของชุมชนได้
2. วัดควรจัดฝึกอบรมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมทักษะในการทำงานสาธารณูปการ ให้มีคุณภาพ และส่งเสริมให้มีการรับสมัครจิตอาสาเพื่อเพิ่มความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชน
3. วัดควรส่งเสริมให้วัดทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการสาธารณูปการ พร้อมประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ และร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากร และทุนในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. วัดควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับบุคลากรและจิตอาสาในการทำงานสาธารณูปการ เพื่อให้มีทักษะที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. วัดควรจัดเตรียมสถานที่และอาคารศาลาของวัดให้พร้อมใช้งานในกรณีที่ต้องจัดกิจกรรมหรือเป็นที่พักพิงในกรณีฉุกเฉิน รวมถึงการจัดทำระบบการระดมทุนเพื่อสร้างหรือปรับปรุง อาคารต่าง ๆ ที่จำเป็น
3. วัดควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการสาธารณูปการของวัดให้ประชาชน ได้รับทราบและมีส่วนร่วม รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. การศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนสถาน กรมการศาสนา. (2545). *คู่มือการพัฒนาวัด อุทยานการศึกษาในวัด ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). *สถิติเบื้องต้นและการวิจัย : Basic Statistics and Research*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ใจ บุญชัยมิ่ง. (2556). *การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาศาธารณูปการของวัดในจังหวัดพะเยา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2545). *พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พระครูวินัยธรศิริเชษฐ์ สิริวฑฒโน. (2565). *รูปแบบการบริหารจัดการเสนาสนะที่พึงประสงค์ของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิมลปทุมานุกุล (จิรศักดิ์ ชยเมธี). (2567). *การบริหารจัดการตามหลัก 5 ส. ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพญาณมหามุนี (ไชยบูลย์ ธมฺมชโย). (2566). *วิสาขามหาอุบาสิกา (สร้างบุญพาวราม)*. สืบค้น 10 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.dmc.tv/article/17779>
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระสมุห์อุเทน สุทธิจาโค. (2567). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เลขานุการเจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร. (2566). *สถิติการสำรวจวัด ประจำปี*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบ้านนาสาร.